

of which depends on the availability of a comprehensive sound system of career guidance to pupils in secondary schools. It is disclosed the content and features of career guidance at different stages. It is to prepare pupil to inform choice of profession, to meet the personal interests and public needs. It is justified kinds of career-oriented activities. In particular, professional information assumes full and complete knowledge of pupils to the world of jobs, the rules of choice of profession, socio-economic, psychological, medical and physiological aspects of the career choice. Professional education includes a number of measures to create professional aptitudes and interests of the pupils. Professional advice is evidence-based guidelines specific person or group in the period of career choices. Professional diagnostics is the study of the individual of pupil, the process of growth, the formation of qualities, abilities and interests. Professional selection reveals the suitability of a person to a particular type of labor. Professional adaptation is an active process of adaptation young man to working conditions. It is proved that a skillful combination of all the components of career guidance is the basis for scientific career choice.

Choice of profession, professional self-determination, individual human characteristics, career guidance work, the system of vocational guidance.

УДК 373.68:796.85:316.613.434

ПРОФІЛАКТИКА АГРЕСИВНОСТІ ДІТЕЙ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ

К. В. Соболюк, студентка

С.О. Кубіцький, кандидат педагогічних наук, доцент

У статті розкрито основні способи профілактики агресивності дітей сільської школи засобами бойових мистецтв, внаслідок чого учнівські колективи стають більш дружніми, а їх стосунки більш стійкими і приємними. Запропоновано програму, спрямовану навчити дітей контролювати свою агресію та звільнитися від неї у прийнятній формі; формувати адекватну самооцінку; розвивати вміння ефективно спілкуватися та співпрацювати з іншими; планувати та прогнозувати своє майбутнє; усвідомлювати, що вони самі відповідають за своє життя. Представлено програму профілактики агресивності серед учнів 6-7 класів на один навчальний рік.

Девіантна поведінка, профілактика агресивності, «важковиховуванні» діти, бойове мистецтво.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Складна ситуація в Україні, поглиблення кризового стану одночасно в трьох сферах життєді-

яльності – духовній, соціальній і матеріальній, спричинили глибокі зрушення у світосприйманні, орієнтації молоді у сферах культури, освіти, професійного самовизначення. Типовою ситуацією особистісного сприйняття умов життя, соціального середовища є стан непевності основної частини населення, в тому числі й молоді, щодо перспектив свого життя, свого місця в стихії суспільних змін. Особливо згубним є розгубленість, втрата ідеалів, неоптимістичне сприйняття життя, відчуження від суспільства серед учнівської молоді у сільській місцевості. Серйозний дефіцит позитивного впливу на молоде покоління у селі призводить до того, що у молоді і підлітків домінуючими почуттями стали тривога, агресія, соціальна пасивність, страх [1].

Тривожним є той факт, що у науковий обіг введено поняття «діти ризику», що, звичайно, не прикрашає авторитет держави, як на власній території, так і поза її межами. Саме діти, як у селі, так і у місті, перебувають у найскладнішому становищі, внаслідок несформованості власної системи стійких моральних переконань, ціннісних орієнтацій, що не дає їм змоги адекватно реагувати на події, факти навколишнього життя. Ще в ранньому дитинстві, розлади процесу становлення особистості, можуть супроводжуватися різними проявами антисоціальної спрямованості: заподіяння шкоди власності приналежній іншим, експансивність, жорстокість у ставленні до тварин [3].

Одним із критеріїв визначення учня як «важковиховуваного» є прояви агресивності у його поведінці. Серед підлітків посилюється негативізм, демонстративна поведінка, частішають випадки проявів жорстокості, характерним стає порушення емоційних стосунків з оточенням, проявляється невміння спілкуватися і взаємодіяти з іншими. Проблема девіантності, зростання дитячої злочинності – у наш час одна з найгостріших проблем, які виникають у підлітковому середовищі [6]. Тому ми звертаємо увагу шкільних психологів, класоводів, класних керівників на проблему агресивності в шкільному середовищі, на необхідність приділяти особливу увагу дітям, схильним до агресивної поведінки, та робити все необхідне, щоб зменшувати агресивні прояви дітей. Подолання агресивності серед школярів є однією з найактуальніших проблем, ігнорування якої призводить до негативних наслідків у подальшому їх розвитку й житті [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему профілактики агресії розглядають багато зарубіжних і вітчизняних учених. Серед найбільш відомих вітчизняних науковців ми можемо назвати такі імена: М. Алемаськін, Б. Алмазов, Ю. Клейберг, С. Белічева, Н. Катаєва, І. Невський, Р. Овчарова та ін.

Серед зарубіжних – А. Бандура, А. Браун, К. Бютнер, А. Мічерліха, М. Пападопулу, Д. Річардсон, З. Фрейд, З. Хол, Р. Арон, К. Вільсон, Ш. Волін, Р. Ковганіч, Р. Моргентау, Р. Нібур, Д. Стей та ін.

Розробкою педагогічних аспектів профілактики агресії займалися: Ю. Антонян, М. Асанова, П. Блонський, Ф. Думко, М. Козакіна, Р. Лактінова, П. Пономаренко, Н. Щербак та ін. [7].

Не дивлячись на те, що в наш час використовується велика кількість

підходів і методів профілактики агресії, жоден з них не є універсальним, а проблема агресії серед підлітків не втрачає своєї актуальності.

Дослідження цих авторів мають важливе значення для удосконалення теорії і методики профілактики агресивності дітей сільської школи.

Виходячи з цього, **метою** нашої статті є запропонувати способи профілактики і зниження рівня агресивності у підлітковому віці, шляхом формування адекватної самооцінки; розширити знання, щодо прийнятних способів реагування в складних ситуаціях, прийняття себе та інших; залучити сільську молодь до розвитку власних фізичних здібностей; сформулювати позитивне ставлення до здорового способу життя.

Виклад основного матеріалу. Метою виховання в бойових мистецтвах є створення передумов для зміни поведінкових моделей учня. Якщо процес виховання не викликає таких змін, то він не має виховної цінності. Результатом виховної діяльності повинні бути конкретні та постійні зміни поведінки. Важливо, щоб ці зміни були спрямовані в позитивне русло. Це повинні бути конструктивні, чіткі і постійні зміни, які сприяли б учню в досягненні поставленої перед собою мети. Зміни повинні бути корисними для самого учня, і для суспільства, до якого він належить. Якщо розглядати в цьому аспекті бойові мистецтва, то вони володіють величезною виховною цінністю. Заняття бойовими мистецтвами здатні викликати значні позитивні зміни у фізичному, психологічному та емоційному розвитку людини. Оскільки дані тренувальні методики ґрунтуються на законах природи, організм людини може легко пристосуватися до виконання фундаментальних технік, внаслідок чого учень здатен досягти піку свого фізичного стану [10].

Фізичні зміни в організмі людини неминуче тягнуть за собою психологічні та емоційні зміни, які і є, для багатьох, головною метою занять бойовими мистецтвами. Збільшення фізичної сили, позбавлення від зайвої ваги, підвищення координації рухів і здатність до оволодіння новими прийомом і техніками, ведуть до зростання самооцінки учня. Людина, помічаючи, як підвищуються її фізичні можливості, починає відчувати все більшу впевненість у власних силах, і в тому, що вона здатна досягти успіху в житті. Вона починає вірити в себе, це стосується не тільки бойових мистецтв, але і будь-яких сфер людської діяльності.

Дані зміни особливо цінні для дітей і підлітків. Молоді люди, тільки що почавши свій життєвий шлях, часто відчують розгубленість і невпевненість, особливо коли перед ними постає необхідність прийняття яке-небудь рішення. Це може стати причиною розвитку комплексу неповноцінності. Якщо діти не знають, як впоратися з власними проблемами, вони можуть шукати шляхи їх подолання в девіантній поведінці, звертаючись до наркоманії чи, наприклад, алкоголізму. Якщо ж діти отримують досвід подолання перешкод, як це неминуче відбувається при вивченні бойових мистецтв, вони на власному прикладі зрозуміють, що безвихідних ситуацій не існує. До будь-яких змін вони стануть ставитися як до виклику і навчатися докладати всіх сил для вирішення виникаючих перед ними проблем [9].

Карате-до – це шлях, яким багато хто йде все життя, загартовуючи своє тіло, зміцнюючи дух, відкриваючи в собі все нові і нові здібності, і, збільшуючи межі своїх можливостей [10].

Займаючись карате-до, люди вчаться не тільки техніці нанесення ударів і постановки блоків, тактиці та стратегії поєдинку, умінню розбивати предмети, скільки – способу життя, намагаючись побачити взаємозв'язок у всьому, що є в світі, і, прагнучи досягти гармонії з природою та самим собою.

Врахувавши усі вище перелічені аспекти, ми провели дослідження серед учнів 6-7 класів Великоснітинківської загальноосвітньої школи I-III ступенів, у якому прийняло участь 35 дітей. Спочатку ми познайомилися з дітьми, запропонували заповнити їм тест «Визначення рівня самооцінки», тест на агресивність і Фрейбургську анкету, на що вони з радістю погодилися. Класним керівникам даних класів також було запропоновано виконати певне завдання: заповнити на кожного з учнів психолого-педагогічну характеристику. Проаналізувавши всі наші первинні матеріали, ми дійшли висновку, що у даних класах є діти із низькою самооцінкою, схильні до агресивних імпульсів по відношенню до оточуючих і втрати самоконтролю. Їх агресивність носить наступальний характер і досить часто є невмотивованою з боку інших. Вони навіть самі не завжди розуміють, що їх прагнення бути відвертими насправді може означати прояв агресії.

Далі важливою умовою реалізації нашого проекту, були систематичні заняття карате-до у спортивній залі школи двічі на тиждень (у вівторок та четвер). Один раз на місяць проводилися тренінгові заняття, мета яких полягала у тому, щоб знизити рівень агресивності у підлітковому віці шляхом формування адекватної самооцінки, вивчити допустимі способи реагування в складних ситуаціях, усвідомити своє місце у житті, налаштуватися на позитив, сформуванню вміння ставити мету, підвести дітей до розуміння важливості позитивних рис у досягненні успіху. Важливим було те, щоб допомогти дітям сформуванню впевненості у собі, в своїх силах, розвинути адекватну самооцінку, а також розкрити поняття «агресія», «агресивність», навчитися звільнятися від негативних емоцій, розвинути навички самоконтролю та ін.

Шлях реалізації нашої програми серед учнів був не легким, адже специфіка занять дітей у сільській місцевості, як правило, полягає у допомозі батькам ведення сільськогосподарських робіт, допомозі по дому, вихованні своїх менших братиків і сестричок, що не завжди дозволяло дітям відвідувати заняття. Але, потрібно сказати, що навіть при незначних пропусках – діти впоралися. Відгуки вчителів позитивно почали змінюватися вже через 3 місяці. Вони стали помічати, що учні, стали більш стриманими, дисциплінованими та посидючими на уроках. Авторитет «важких» дітей у класі почав змінюватися, з ними почали більше спілкуватися однокласники, оскільки це спілкування, як зауважили діти, стало продуктивним, двостороннім, адже тепер обоє співучасників мали спільну тему для розмови, наприклад, у нашому випадку, діти разом відвідували секцію карате-до, тому спорт став для них спільним інтересом.

Не пройшли марно і тренінгові заняття, адже учні після них виходили із гарним настроєм, їм не хотілося створювати більше конфліктних ситуацій, що призвело до покращення внутрішнього клімату у класах.

Наші заняття тривали 9 місяців, після цього було проведено повторне діагностування проблеми серед дітей, що з нами займалися, тими ж методами, що й на початку, але ми ще додали одну анкету, призначену для проведення дослідження та виявлення позитивного впливу занять спортом у профілактиці девіантної поведінки серед учнівської молоді. Результати приємно здивували. Адже тепер жодного учня із низькою самооцінкою виявлено не було. Діти помітили за собою, що стали більш дисциплінованими – вивчення правил етикету карате-до навчило поважати інших, як дорослих, так і однолітків, поважати їх думку. Діти розповідають, що життя стало набагато цікавішим та веселішим, тому що у них з'явилися не просто нові, але й справжні друзі, що не спонукають до вчинення проступків, а навпаки – заохочують займатися спортом, вести здоровий спосіб життя. Позитивні зміни відбулися і у навчальному рейтингу школярів. Тепер пропусків стало менше, а оцінки на 1-2 бали більшими.

На останньому тренінговому занятті «Світом править любов» нами були узагальнені знання, здобуті під час тренінгів. Поспілкувавшись із дітьми, ми дійшли висновку, що наша співпраця принесла позитивні результати, учнівські колективи стали більш дружніми, стосунки у них стали більш стійкими і приємними.

Програма профілактики агресивності серед учнів 6-7 класів передбачала:

- знайомство з дітьми. Діагностування проблеми, шляхом проведення анкетування та тестування (тест «Визначення рівня самооцінки», тест на агресивність, Фрейбургська анкета), та заповнення класними керівниками 6-7 класів психолого-педагогічної характеристики на кожного з учнів;

- вступне заняття, присвячене ознайомленню учнів з бойовими мистецтвами, з історією виникнення карате-до, із видатними особистостями даного виду спорту, користю від нього, пріоритетом занять саме карате-до та ін., представлене у вигляді відеоматеріалів та презентації, а також демонстрація деяких прийомів нападу та захисту;

- визначення загального рівня фізичної підготовки дітей, шляхом здачі встановлених нормативів, початок вивчення основної програми КІ-ХОН, на початковому рівні (для захисту білого поясу), як базового знання з стійки на місці ХАЧІДЖІ ДАЧІ (ХД) і удару ЧОКУ ЦУКІ;

- вивчення позиції захисту та блокування ударів/нападу на місці (ХД) АГЕ-УКІ;

- проведення тренінгового заняття «Знайомство»;

- вивчення позиції захисту та блокування ударів/нападу на місці (ХД) СОТО-УКІ;

- вивчення позиції захисту та блокування ударів/нападу на місці (ХД) УЧІ-УКІ;

- вивчення позиції захисту та блокування ударів/нападу на місці (ХД) ГЕДАН-БАРАІ;

- вивчення стійки ХЕІСОКУ ДАЧІ (ХСД) та удару МАЕ-ГЕРІ;
- вивчення удару на місці (ХСД) ЕКО-ГЕРІ-КІАГЕ;
- вивчення удару ногою на місці (ХСД) ЕКО-ГЕРІ-КІКОМІ, та повтор усієї програми КІХОН;
- початок вивчення програми КАТА (бій з уявним суперником), основні прийоми, позиції, удари;
- продовження вивчення програми КАТА у поєднанні з кроками.
- проведення тренінгового заняття «Мій світ» [8];
- продовження вивчення програми КАТА у поєднанні з програмою КІХОН;
- ознайомлення з програмою КУМІТЕ (ведення бою), повторення базової стійки, ударів на місці та з кроками, позицій захисту і блокування ударів (повтор КІХОН і КАТА);
- вивчення прийомів атаки у бою ОІ ЦУКІ ДЗЕДАН (5) та ОІ ЦУКІ ЧУДАН (5);
- вивчення прийому ОІ ЦУКІ ГЕДАН (5) та прийому захисту АГЕ-УКЕ;
- вивчення прийомів захисту СОТО-УКЕ і ГЕДАН-БАРАІ;
- здача іспиту, перевірка набутих навичок з вивченої програми;
- перехід на наступний рівень карате – 10 КЮ, вивчення удару на місці (ЗД) ГЯКУ-ЦУКІ та удару з блокуванням (ЗД) АГЕ-УКЕ ГЯКУ-ЦУКІ;
- вивчення ударів на місці з блокуванням (ЗД) СОТО-УКЕ ГЯКУ-ЦУКІ і (ЗД) УЧІ-УКЕ ГЯКУ-ЦУКІ;
- проведення тренінгового заняття «Я буду успішною людиною»;
- вивчення ударів на місці (ЗД) ГЕДАН-БАРАІ ГЯКУ-ЦУКІ та удару ногою у стійці МАЕ-ГЕРІ ДЗЕНКУЦУ ДАЧІ;
- вивчення прийому на місці (КД) З СУРІАШІ ЕКО-ГЕРІ-КІАГЕ;
- вивчення прийому на місці (КД) З СУРІАШІ ЕКО-ГЕРІ-КІКОМІ;
- початок вивчення програми КАТА;
- продовження вивчення програми КАТА;
- програма КАТА з поєднанням програми КІХОН;
- початок вивчення програми КУМІТЕ (ЗД) з прийому атаки ОІ ЦУКІ ДЗЕДАН (5);
- вивчення прийомів атаки ОІ ЦУКІ ЧУДАН (5) та ОІ ЦУКІ ГЕДАН;
- проведення тренінгового заняття «Відчуй себе любим»;
- вивчення прийомів захисту АГЕ-УКЕ та СОТО УКЕ;
- вивчення прийому захисту ГЕДАН-БАРАІ та повтор прийомів АГЕ-УКЕ і СОТО УКЕ;
- повтор усієї програми КУМІТЕ;
- повтор усієї програми КАТА;
- повтор програми КАТА + КІХОН;
- повтор усієї програми 2-го рівня (10КЮ) КІХОН + КАТА + КУМІТЕ;
- здача іспиту на білий пояс 2-го рівня (10КЮ);
- проведення тренінгового заняття «Як справитися із агресією»;

- перехід на наступний рівень карате (9КЮ), для захисту жовтого поясу, вивчення удару з кроком вперед (ЗД) ОІ ЦУКІ;
- вивчення прийому блокування з кроком назад (ЗД) АГЕ-УКЕ;
- вивчення прийому блокування з кроком вперед (ЗД) СОТО-УКЕ;
- вивчення прийому блокування з кроком назад у стійці КОКУЦУ ДАЧІ (Код) ШОТО-УКЕ;
- вивчення прийому блокування з кроком вперед (ЗД) УЧІ-УКЕ;
- вивчення прийому з кроком назад (ЗД) ГЕДАН БАРАІ;
- вивчення удару ногою з кроком вперед (ЗД) МАЕ-ГЕРІ;
- вивчення ударів ногою із кроком вперед (КД) ЕКО-ГЕРІ КІАГЕ та ЕКО-ГЕРІ КІКОМІ;
- проведення тренінгового заняття «Вплив емоцій на спілкування» [5];
- перехід до вивчення програми КАТА, а саме, вільне КАТА: ТЕІКЬЄКУ 1;
- повтор програми КІХОН + вільне КАТА: ТЕІКЬЄКУ 1;
- вивчення обов'язкового КАТА: ХЕІАН 1;
- повтор програми КІХОН + обов'язкове КАТА: ХЕІАН 1;
- повтор усієї програми КАТА + КІХОН;
- перехід до вивчення програми КУМІТЕ з прийому ГОХОН КУМІТЕ: (Л+П);
- вивчення прийомів атаки у бою ОІ ЦУКІ ДЗЕДАН і ОІ ЦУКІ ЧУДАН;
- проведення тренінгового заняття «Робота з «Я-образом»;
- закріплення прийомів атаки у бою ОІ ЦУКІ ДЗЕДАН та ОІ ЦУКІ ЧУДАН, і вивчення нового прийому атаки МАЕ-ГЕРІ;
- вивчення прийомів захисту у бою АГЕ-УКЕ і СОТО-УКЕ;
- повтор прийомів захисту у бою АГЕ-УКЕ і СОТО-УКЕ, та вивчення нового прийому захисту ГЕДАН БАРАІ;
- повтор прийомів атаки у бою ОІ ЦУКІ ДЗЕДАН, ОІ ЦУКІ ЧУДАН та МАЕ-ГЕРІ;
- вивчення прийому контратаки ГЯКУ ЦУКІ;
- повтор програми КАТА: вільне КАТА: ТЕІКЬЄКУ 1 та обов'язкове КАТА: ХЕІАН 1;
- повтор усієї програми КУМІТЕ із прийомами атаки, захисту і контратаки;
- здача екзамену (9КЮ);
- проведення тренінгового заняття «Плануємо майбутнє» [4];
- визначення загального рівня фізичної підготовки дітей, шляхом задачі встановлених нормативів;
- повторне діагностування проблеми, шляхом проведення анкетування та тестування (тест «Визначення рівня самооцінки», тест на агресивність, Фрейбургська анкета, анкета призначена для проведення дослідження та виявлення позитивного впливу занять спортом у профілактиці девіантної поведінки серед учнівської молоді);
- проведення тренінгового заняття «Світом править любов і взаєморозуміння»;

Висновки. Девіації в підлітковому віці виникають, як відповідь на неспроможність особистості реалізувати свої особистісні тенденції до самоактуалізації. Тому профілактика та подолання агресивності, як прояву девіантної поведінки, можливі шляхом навчання людини способів самореалізації, що в цілому сприятиме психологічному благополуччю підлітка або молодої людини.

Нами була успішно здійснена реалізація профілактики агресивності серед учнів Великоснітинківської загальноосвітньої школи I-III ступенів, що принесла позитивні результати: учнівські колективи стали більш дружніми, а їх стосунки більш стійкими і приємними. Діти навчилися: контролювати свою агресію та звільнитися від неї у прийнятній формі; формувати адекватну самооцінку; розвивати вміння ефективно спілкуватися та співпрацювати з іншими; планувати та прогнозувати своє майбутнє; усвідомлювати, що вони самі відповідають за своє життя. Підлітки успішно пройшли курс карате-до, де засвоїли навички боротьби на трьох базових рівнях (10 КЮ, 10 КЮ, 9 КЮ).

Таким чином, було здійснено профілактику і зниження рівня агресивності у підлітковому віці шляхом формування адекватної самооцінки, вивчено прийнятні способи реагування в складних ситуаціях, прийняття себе і інших; сформовано позитивне ставлення до ведення здорового способу життя, а також діти покращили рівень своєї фізичної підготовки та загальний стан здоров'я. Учні помітили за собою, що стали більш дисциплінованими, вивчення правил етикету карате-до навчило поважати інших, як дорослих, так і однолітків, поважати їх думку. У всіх з'явилися не просто нові, але й справжні друзі, що не спонукають до вчинення проступків, а навпаки, заохочують займатися спортом та вести здоровий спосіб життя.

Список літератури

1. Безпалько О., Савич Ж. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб. – К.: Навч. книга, 2002.
2. Іванова В. В. Прояви агресивності у підлітковому віці // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №5.
3. Кобзева О. В. Динаміка агресивності у дітей підліткового віку на селі // Науковий огляд, 2006. – № 2. – С. 196-201.
4. Коробова О. Планування майбутнього – шлях до успіху // Психолог. – 2010. – №45.
5. Кравчук Л. Світ емоцій (корекційно-розвивальна програма для підлітків) // Психолог. – 2010. – №17.
6. Мяктінова Я. Профілактика негативних явищ серед молоді й підлітків // Шкільний світ. – 2010. – №29-30.
7. Психологія: Підручник для педагогічних вузів / За ред. Б. А. Сосновського. – М.: Юрайт-Издат, 2005. – 660 с.
8. Самооцінка учня / упор. Максименко С., Шевченко Н., Главник О. – К.: Главник, 2004. – 112 с.
9. Фурманов І. А. Дитяча агресивність: психодіагностика та корекція. – Мінськ.: Ільїн В. П., 1996. – 192 с.

10. Нишияма Х., Браун Р. Каратэ, или искусство борьбы «пустой рукой». Ч. 1.: / Пер. с англ. и под. ред. А. Алекса. – Харьков: РИО Облполиграффиздата: 1991. – 120 с.

В статье раскрыты основные способы профилактики агрессивности детей сельской школы средствами боевых искусств, в результате чего ученические коллективы становятся более дружественными, а их отношения более устойчивыми и приятными. Предложена программа, направленная научить детей контролировать свою агрессию и освобождаться от нее в приемлемой форме; формировать адекватную самооценку; развивать умение эффективно общаться и сотрудничать с другими; планировать и прогнозировать свое будущее; осознавать, что они сами отвечают за свою жизнь. Представлена программа профилактики агрессивности среди учащихся 6-7 классов на один учебный год.

Девиантное поведение, профилактика агрессивности, «трудновоспитуемые» дети, боевое искусство.

The article describes the main ways to prevent aggression rural school children by means of martial arts, so that student groups are friendlier, and their relationship more stable and pleasant. A program designed to teach children to control their aggression and exempted from it in an acceptable form, create self-esteem, develop the ability to effectively communicate and collaborate with others, to plan and predict the future, understand that they are responsible for their lives. Presented aggression prevention program among students' grades 6-7 for one academic year. Deviation in adolescence occurs as a response to the inability of the individual to realize their personal tendencies to self-actualization. Therefore, prevention and combating aggression, as a manifestation of deviant behavior possible through self-learning human ways that generally promote psychological well-being of adolescents or young person..

Was carried out prevention and reduction of aggression in adolescence by developing self-esteem, learned appropriate ways to respond to difficult situations, making yourself and others, formed a positive attitude towards a healthy lifestyle and children improved their level of physical fitness and overall health of I am. Students have noticed a that have become more disciplined, learning the rules of etiquette Karate taught to respect others, both adults and peers, respect their opinion. In all there were not only new, but true friends do not encourage the commission of offenses, but rather to encourage exercise and lead a healthy lifestyle.

Deviant behavior, prevention of aggression, «with uncontrollable» children, a martial art.